

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЛІНГВОСТИЛІСТИКИ

<https://doi.org/10.37919/0201-419X-2024.101.7>

УДК 811.161.2'42

УКРАЇНСЬКА ЛІНГВОПЕРСОНОЛОГІЯ І ТЕКСТОЛОГІЯ: У ПОШУКАХ ІНДИВІДУАЛЬНОГО СТИЛЮ

БОГДАН

Світлана Калениківна,

кандидат філологічних наук,
професор кафедри історії та
культури української мови,
Волинський національний універси-
тет імені Лесі Українки;
просп. Волі, 13, Луцьк, 43025,
Волинська область;
e-mail: bohdan.svitlana@vnu.edu.ua
ORCID: 0000-0002-4831-2770

Svitlana

BOHDAN,

Ph.D. in Philology, Professor of the
Department of History and Culture
Ukrainian Language,
Lesia Ukrainka Volyn National
University;
13 Voli Ave., Lutsk 43025, Volyn
region, Ukraine;
e-mail: bohdan.svitlana@vnu.edu.ua

У статті зацентовано на диференційних ознаках сучасної української лінгвоперсоналогії, на основних її дослідницьких напрямках, на появі праць, які створені на межі лінгвоперсоналогії та інших наук (зокрема, психології, етнології, соціальної комунікації), а також умотивовано потребу й доцільність використання здобутків текстології (передовсім – її методології) у встановленні першотексту, позбавленого змін і втручань, що належать авторам / цензорам / редакторам, для вивчення індивідуально-стильових ознак текстів та власне авторського стилю.

Ключові слова: лінгвоперсоналогія, текстологія, індивідуальний стиль, автограф.

Сучасна українська лінгвоперсонологія, основи якої закладені передовсім у працях С.Я. Єрмоленко, Л.І. Мацько, Н.М. Сологуб, Л.О. Ставицької, активно досліджує цілий спектр вагомих проблем. З-поміж найпосутніших її диференційних ознак можна виокремити щонайперше принаймні дві:

1. Актуалізація праць, які узагальнюють теоретичні здобутки мовознавців у цій царині й ті, що стосуються методології та поняттєво-категорійного виміру таких досліджень (А.П. Загнітко [Загнітко 2017], Т.А. Космеда [Космеда 2006, 2012], Л.В. Струганець [Струганець 2012] та ін.).

2. Розширення спектру дослідницьких інтересів учених різними функціональними сферами самореалізації мовних особистостей і вихід за межі звичного й традиційного художнього мовопростору (безперечно – завжди важливого й невичерного для лінгвоперсонолога). Йдеться насамперед про стилі – науковий (В.А. Борисов [Борисов 2014], А.П. Романченко [Романченко 2019]) та епістолярний (С.К. Богдан, Т.М. Тарасюк [Богдан, Тарасюк 2021], Т.А. Космеда [Космеда 2006, 2012], В.А. Папіш [Папіш 2022]) і щонайбільше – публіцистичний, до якого звернена особливо частотна увага сучасних мовознавців (Н.В. Деренчук [Деренчук 2014], В.Ф. Загороднова [Загороднова 2017], С.А. Романюк [Романюк 2015], Н.О. Стеблина [Стеблина 2019] та ін.). Меншою мірою, але все ж таки заактуалізований у сучасному науковому дискурсі й релігійний стильовий різновид (Ю. Гулик, О. Левченко [Гулик, Левченко 2024а, 2024б], У. Добосевич [Добосевич 2016], Г.М. Дядюра, Д.М. Колесник [Дядюра, Колесник 2020], О.І. Петришина [Петришина 2014], І.Д. Фаріон [Фаріон 2007]). І що вкрай важливо – поява праць про специфіку мови українських діалектоносіїв (К.Д. Глуховцева [Глуховцева 2014]).

3. Вихід за межі власне мовознавчих студій, що передбачає осмислення проблеми індивідуально-стильових домінант мовної особистості в поєднанні з іншими науковими галузями. Зокрема, це праці на межі мовознавства й психології, мовознавства й літературознавства, мовознавства й етнології (Т.А. Космеда, Н.В. Піддубна, Т.Ф. Осіпова [Космеда, Піддубна, Осіпова 2015], В.А. Папіш [Папіш 2022]).

Одним із вагомих і перспективних векторів такої дослідницької співпраці, очевидно, має стати звернення лінгвоперсоналогії і до надбань української текстології, яка, як відомо, щонайперше зосереджує увагу на пошуках і відтворенні першотексту та встановленні його автентичності. Перші спроби такого вивчення художніх текстів знаходимо в працях Б.О. Коваленка [Коваленко 2017]. Принагідно зацентруємо також доконечну потребу розширення в таких дослідженнях звичного реєстру джерельної бази, не обмежуючи його тільки текстами красного письменства. Але й тут для лінгвоперсоналога є ціла низка невирішених проблем, які потребують якнайшвидшого вивчення.

Причини такого вкрай необхідного використання здобутків текстологів убачаємо в:

1. Потребі пізнання індивідуального стилю через порівняння текстів сучасних видань (передусім – української класики) з чистовими й чорновими автографами, прижиттєвими виданнями, щоб уможливити пошук і встановлення (і як наслідок – достовірність лінгвоперсоналогічного дослідження) власне авторського тексту, а не зретаданого чи цензурованого. Зрозуміло, що похибок і тут не уникнути з огляду на численні перешкоди й перестороги: підводні рифи відносної вичерпності самого пізнання і передбачувану частку певної суб'єктивності таких студій. А тому в цьому контексті логічно виникає ціла низка запитань. Назвемо кілька найпосутніших: 1. Як визначити ту межу, де починає нівелюватися / зникати власне авторське? 2. Яким має бути алгоритм (або який використати з уже наявних) для пізнання текстових змін і втручань у першотвір, котрі здійснив сам автор, а які належать – іншим особистостям (коректорам-редакторам-цензорам)? І чи загалом можливі й результативні такі дослідження?

2. Дослідженні численних текстових змін у цензурованих / зретадананих творах періоду тоталітарної системи. Згадаймо хоча б кілька класичних, уже стереотипних прикладів, як-от: трансформацію «*пани Інни*» в «*ніжну Інну*» у відомій поезії Павла Тичини, Сосюринога «*І пішов я тоді до Петлюри, бо у мене штанив не було*» на «*...бо громами в полях загуло*» та сотні інших спотворених контекстів, і не тільки в художніх

творах. Один із «улюблених» прийомів цього періоду ХХ ст. – уникнення небажаних змістових сегментів тексту завдяки особливому (нетрадиційному) використанню прийому умовчання, який здебільшого уможливорює вилучення ідеологічно «шкідливих» слів / словосполучень / текстових фрагментів (іноді – цілих текстів). Так, скажімо, у 20-томовому виданні Лесі Українки годі шукати гасло «*Ще не вмерла Україна!*», що передусе звертальній формулі в кореспонденції до брата Михайла Косача (8–10 грудня 1889 р., Колодяжне) (УЛ-1), яка, як слушно стверджує в передмові до всієї епістолярії в сучасному академічному виданні її творів В.П. Агеєва, є виявом «українського культурного спротиву»: «Дуже значущим сюжетом стала в цих листах історія українського культурного спротиву чи, інакше кажучи, культурництва як державницької діяльності Старої Громади та Плеяди. Ревізуючи народницькі, українофільські концепції “батьків”, якраз генерація Лесі Українки перестас ототожнювати поняття народу й нації. Про настрої тодішньої “молодої України” свідчить хоча б щиросердно-радісний пассаж із листа до матері: “Вчора ми з кнакною були на концерті в пользу чорногорців, дуже гарний концерт був. Медвѣдев співав “Гетьмани”, “Олесю”, “Дощик”, хор співав “Гей не дивуйте”, співачка Снарская (наша волинячка) – “Чом, чом чорнобров”, а в самому кінці хор утяв “Српїја свободна” (“Ще не вмерла Україна”). Дивно було чути сю мелодію в концерті! Ми з кнакною руки одбили, плескаючи» (Зрозуміло, що крамольну згадку про “Ще не вмерла...” з радянського “академічного” видання вилучили, а цензуроване речення видавалося якимось надміру екзальтованим). Так сприймала свій національний гімн генерація, яка й спромоглася відродити державу, це якраз із цього кола вийшло чимало провідних діячів Української Народної Республіки (УЛП XI: 40). Особливо трагічна «доля листів» Лесі Українки (В.В. Савчук [Савчук 2011]) до «неблагонадійних» адресатів, зокрема до Михайла Кривинюка й Фелікса Волховського, у яких здебільшого і йдеться про важливі питання національного визволення українців і, зокрема, експліковано дуже слушне твердження адресантки про те, що два народи (українці й росіяни) – сусіди, але аж ніяк не брати: «*Пора стати на точку, що “братні народи” просто сусіди, зв’язані, правда,*

одним ярмом, але в ґрунті річи зовсім не мають ідентичних інтересів, і через те їм краще виступати хоч поруч, але кожному на свою руку, не мішаючись до сусідської “внутрішньої політики”. Яке нам діло, що “Искра” свариться з “Рев[олюционной] Росс[іей]”? не наше діло їх мирити, поки вони нас не вибрали на третейських суддів. Чому, власне, маємо мирити ми, українці, а не поляки, не жиди і т. д.? Нам важно, як ті обидві (чи багато) фракції відносяться до нас, до нашої справи, і відповідно тому ми мусимо рішити, з ким нам битись, а з ким миритись, та й то має практичне значіння тільки тоді, коли ми сами заявляємо своє існування якоюсь роботою і впливом, инакше буде: сердилась баба на торг, а торг про те й не знав» (до М.В. Кривинюка, 3 березня 1903 р., Сан-Ремо) (УЛП XIII: 215–216) (далі, покликаючись на листовні тексти в цьому виданні, у дужках зазначатимемо тільки адресата, дату й місце їх написання). Привертає увагу варіантність написання двох слів із цього фрагмента в «коморівському» (УЛ-1, УЛ-2, УЛ-3) виданні епістолярії Лесі Українки: замість зв’язані фіксуємо там **зв’язані**, замість існування – **істнування**. Очевидно, ці й інші зміни в чотирнадцятитомовому виданні спричинені насамперед спробою адаптувати тексти Лесі Українки до сучасних правописних норм. Наскільки це доцільно в академічному виданні текстів класичної літератури – питання дискусійне.

Детальний аналіз усіх основних текстових виправлень і вилучень у 20-томовому зібранні творів Лесі Українки представлено в працях Г.Г. Аврахова [Аврахов 2007], Л.П. Мірошниченко [Мірошниченко 2001, 2013] та В.А. Савчук [Савчук 2011]. Як зазначала Л.П. Мірошниченко, Леся Українка, за споминами Климента Квітки, «належала до того покоління письменників, яке “не мало помочі ані словарів, ані граматики”, проте ніхто з них “не посмів виступати” з “розтріпаною і необробленою мовою”. У “невиробленості форми”, “неможливій недбалості”, “масі великорусизмів” у творах сучасників письменниці вбачала лінощі й неповагу до рідного слова)» [цит. за: Мірошниченко 2013: 14]. А тому, як бачимо з рукописних автографів, вона багато уваги приділяла пошукові найдоречнішого слова й ретельно редагувала власні тексти, перш ніж надіслати їх видавцям, скрупкульозно «виглажува-

ла» кожен твір (Лесин термін), а пізніше дуже пильнувала дотримання її авторських побажань у друкованих варіантах, а за умов редакторських неузгоджених втручань болісно переживала їх. У листі до Н.К. Кибальчич (24 квітня 1910 р., Хелуан) вона з гіркотою констатувала: *«Адже, напр[иклад], “Вістник” все “виробляє” форму моїх віршованих творів, хоча я виразно просила “лишити мої гріхи на моїм сумлінні”, виробляє старанно – аж до повної руїни розміру... що поробите?! Таж нам платять – “скачи, враже, як пан каже, на те він багатий!” Подумаєш: хутко 30 літ буде, як я вперше взяла перо в руки для віршів (правда, я його трохи зарані взяла), а мене все ще “виправляють” (от і мама в “Р[ідному] Кр[аї]” трохи “виправила”) – либонь, я так і помру “молодою письменницею”, що без редакторської ферули не судна кроку ступити. Але, правду кажучи, мені вже того “забагато” – оце, либонь, буду в Києві, вертаючись додому: там я висловлю свою думку редакторам *en forme définitive* (в остаточній формі (франц.)), може-таки, нарешті, се їх хоч трохи переконає»*. Власне оте «каліцтво текстів» й «спонукало письменницю до дбайливішого зберігання автографів, свого “непопсованого письма”: вона передавала рукописи “на схов” до рук сестри Ольги чи до заряду бібліотеки Наукового товариства імені Шевченка у Львові з проханням не відмовити прийняти її автографи “в депозит з тим, щоб я або той, кому я те доручу, міг їх одержати назад в разі потреби”» [Мірошниченко 2013: 15]. Особливо вражали Лесю Українку втручання в її «автентичну фонетику», а тому вона послідовно намагалася відстоювати голос живого мовлення й прагнула вберегти його від знівелювання, «відчуваючи (на рівні підсвідомості, як буває у геніальних письменників) внутрішні закони рідної мови, особливості її глибинної структури» [Мірошниченко 2013: 21]. А тому для пізнання її індивідуального стилю (і кожного автора) вкрай необхідне системне вивчення рукописної спадщини.

Логічно й закономірно постає запитання: якщо видавці свідомо вносили (і дотепер – вносять) виправлення у графофонетичній, лексичній, морфологічній канві художнього тексту, коригують написання слів, змінюють пунктуаційний малю-

нок, чи має право лінгвоперсонолог, вивчаючи ідіостиль того чи того автора за такими виданнями, стверджувати, що досліджено власне первинний, авторський текст, а не один із його варіантів (зауважмо: з огляду на різні передумови таких змін їх обсяг у кожному конкретному випадку буде, поза сумнівом, різний)?

Ще більше проблем виникає щодо правомірності сучасної адаптації численних діалектних елементів у новітніх виданнях текстів, зокрема художніх та епістолярних. Нагадаємо хоча б відомий приклад сучасного їх відтворення в першій поезії Лесі Українки – «Надія» (збережений, як відомо, тільки автограф цього вірша, написаний рукою її брата, Михайла): *Ні долі, ні волі у мене нема, / Зосталася тільки надія одна: / Надія вернутись ще раз на Вкраїну, / Поглянуть іще раз на рідну країну, / Поглянуть іще раз на синій Дніпро, / – Там жити чи вмерти, мені все одно; / Поглянуть іще раз на степ, могилкі, / Востаннє згадати палкі гадкі... / Ні долі, ні волі у мене нема, / Зосталася тільки надія одна* (УЛП V: 90).

У примітці до цього тексту за номером 107 (том 5), зокрема, на сторінках 579–580 читаємо такі коментарі: «Автограф не зберігся. / В рукописі збірки “На крилах пісень” (Л. Ф. 2. Од. зб. 747. с. 27) є авторизована копія М. Косача з датою: “Луцьк 1880”. Однак згодом дату було закреслено і під нею невідомою рукою написано: “Леся Українка”. / Датується за авторизованою копією» (5: 579) і далі: «Подається за збіркою “На крилах пісень” 1904 р. (с. 5). Строфічну розбивку вірша відновлено за авторизованою копією. / В авторизованій копії: “Там жити, чи вмерти, мені все їдно”; / У збірці 1893 р.: “Там жити, чи вмерти, мені все їдно”».

У цьому повному академічному зібранні творів Лесі Українки, як бачимо, чи не вперше наша західнополіська лексема **тільки** нарешті має власне авторське написання. Водночас означення **їдна** чомусь відтворено стереотипно, як в усіх попередніх виданнях (див. цитований вище текст). До честі цього видання: текстам Лесі Українки майже послідовно повернено фонетико-графічне обличчя першотворів (із усіма звичними для її ідіолекту *чі, завжди, весняній, молодій*, і не тільки), на збереженні якого неодноразово акцентувала сама авторка:

«7) Слівце чі нехай так і буде, бо до нього ми звикли, така в нас вимова <...> 9) <...> Інший нехай теж так зостається», – писала вона Іванові Франкові, готуючи до друку першу збірку й настійно просячи залишити написання цілої низки слів без змін» (26 травня 1892 р., Колодяжне).

Водночас (задля об'єктивності) треба визнати, що навіть побіжне зіставлення різних сучасних видань текстів Лесі Українки нерідко викликає непоодинокі запитання та сумніви щодо первинного написання того чи того слова.

Отже, одним із найперших кроків до об'єктивності пізнання реальних індивідуально-стильових ознак кожного автора, очевидно, має слугувати залучення до джерельної бази досліджень автографів, хоча б чистових. А в перспективі (в ідеалі) вироблення оптимальних методологічних засад видання української класики, що потребує і практичного об'єднання зусиль лінгвоперсоналогів та текстологів, а також створення електронних ресурсів рукописів із можливістю їх безперешкодного використання дослідниками. І не менш посутньо – на часі професійна підготовка таких фахівців у вищих навчальних закладах.

Аврахов Г.Г. Леся Українка: проблеми текстології та історія друку: (до дванадцятитомного видання творів, 1975–1979). Луцьк: Твердиня, 2007.

Богдан С., Тарасюк Т. Лексичний регулятив дім в епістолярних текстах Лесі Українки й посланнях Андрея Шептицького. *Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej*. 2021. Vol. 56. URL: <https://www.sciencegate.app/app/document/download/10.11649/sfps.2168>

Борисов В.А. Мовна особистість ученого в синхронному науковому дискурсі. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 8. Філологічні науки (мовознавство і літературознавство)*. Київ, 2014. Вип. 5. С. 131–136. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/6986/Borysov.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Глуховцева К.Д. Діалектоносій як дискурсивна особистість. *Діалекти в синхронії та діакронії: загальнослов'янський контекст: тези доповідей міжнародної конференції*. Київ: КММ, 2014. С. 123–129. URL: <https://philology.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/05/dialektyv-synhroniji-ta-diachroniji-zbirnyk.pdf>

Гулик Ю., Левченко О. Аналіз лінгвістичних особливостей пастирських послань Андрея Шептицького: перспективи корпусного дослідження. *Матеріали конференцій МЦНД*. Кривий Ріг, 2024а. С. 350–352. URL: <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/986>

Гулик Ю., Левченко О. Корпусне моделювання еволюції мовного стилю в пастирських посланнях Андрея Шептицького. *Матеріали конференцій МЦНД*. Кременчук, 2024б. С. 218–219. URL: <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/1044>

Деренчук Н.В. Деякі аспекти реалізації мовної особистості сучасного українського політика (на матеріалі мовлення Олега Тягнибока). *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)*. Вінниця, 2014. Вип. 19. С. 227–231.

Добосевич У. «Треба би якоїсь соняшної чи ангельської мови...»: теорія і практика рідного слова Андрея Шептицького. *Вісник Львівського університету. Серія Філологічна*. 2016. Вип. 63. С. 84–94.

Дядюра Г.М., Колесник Д.М. Мовні засоби в науковій творчості В. Бондарчука. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. 2020. Вип. 13. С. 42–46.

Загнітко А.П. Теорія лінгвоперсонології. Вінниця: Нілан-Лтд, 2017.

Загороднова В. Формування мовної особистості через публіцистичний дискурс. *Лінгвістика: збірник. наук. праць*. Старобільськ, 2017. № 1(36). С. 224–239.

Коваленко Б. Текстологічне опрацювання рукописів (фонетичний рівень). *International research and practice conference «Contemporary issues in philological sciences: experience of scholars and educationalists of Poland and Ukraine»: Conference Proceedings (April 28–29, 2017)*. Lublin, 2017. С. 157–160. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3023>

Космеда Т.А. Комунікативна компетенція Івана Франка: міжкультурні, інтерперсональні, риторичні виміри. Львів: ПАІС, 2006.

Космеда Т.А. Его і Alter Его Тараса Шевченка в комунікативному просторі щоденникового дискурсу. Дрогобич: Коло, 2012.

Космеда Т., Піддубна Н., Осінова Т. Степан Руданський: феномен моделювання «живого» мовлення українців. Харків – Познань: Коло, 2015.

Космеда Т.А. Теорія лінгвоперсонології: граматичні параметри діагностики психотипу мовної особистості. *Acta Universitatis Wratislaviensis. № 4093. Slavica Wratislaviensis*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2022. Т. CLXXV. S. 139–153.

Мірошниченко Л. Над рукописами Лесі Українки: нариси з психології творчості та текстології. Київ, 2001.

Мірошниченко Л. Про збереження фонетичної системи Лесі Українки у майбутніх публікаціях її творів. *Спадщина: Літературне джерелознавство, текстологія*. Київ: Laugus, 2013. С. 14–21.

Папіш В.А. Лінгвопсихоакцентуація елітарної мовної особистості: теорія, історія, дискурсивна практика. Передне слово, наук. ред. проф. Т.А. Космеди. Вінниця – Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2022. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/57415/1>

Петришина О. Проповідницька спадщина Йосифа Сліпого: лінгвістичний аспект. Тернопіль: Підручники і посібники, 2014.

Романченко А.П. Елітарна мовна особистість у просторі наукового дискурсу: комунікативні аспекти. Одеса: ОНУ ім. І.І. Мечникова, 2019.

Романюк С. Лінгвостилістичні особливості інавгураційної промови (на прикладі виступу Президента України Петра Порошенка). *Лінгвостилістичні студії*. 2015. Вип. 3. С. 158–166. URL: <https://www.lingvostud.vnu.edu.ua/index.php/lingvostud/article/view/86>

Савчук В. Доля листів Лесі Українки. Луцьк: Твердиня, 2011.

Стеблина Н.О. Тексти офіційного політичного дискурсу як індикатор еволюції політичного режиму (на матеріалі промов українських президентів). *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія: Політичні науки*. 2019. С. 85–95. URL: <https://jvestnik-politology.donnu.edu.ua/article/view/7608>

Струганець Л. Поняття «мовна особистість» в україністиці. *Культура слова*. 2012. Вип. 77. С. 127–133.

Фаріон І. Отець Маркіян *Шашкевич* – український мовотворець: лінгвістичний феномен на тлі світового романтизму. Львів: Свічадо, 2007.

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

УЛ-1 – Українка Леся. Листи: 1876–1897. Упоряд. Прокіп (Савчук) В.А., передмова Агеєвої В.П. Київ: Комора, 2016.

УЛ-2 – Українка Леся. Листи: 1898–1902. Упоряд. Прокіп (Савчук) В.А. Київ: Комора, 2017.

УЛ-3 – Українка Леся. Листи: 1903–1913. Упоряд. Прокіп (Савчук) В.А. Київ: Комора, 2018.

УЛП – Українка Леся. Повне академічне зібрання творів: у 14 т. Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2021. URL: <https://ubi.org.ua/uk/activity/zibrannya-tvoriv-lesi-ukra-nki-u-14>

REFERENCES

Avrakhov, H.H. (2007) Lesia Ukrainka: problems of textology and the history of printing (to the twelve-volume edition of works, 1975–1979). Lutsk: Tverdynia (in Ukr.).

Bohdan, S., Tarasiuk, T. (2021). Lexical regulation house in Lesia Ukrainka's epistolary texts and Andrei Sheptytskyi's letters. *Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej*. Vol 56. URL: <https://www.sciencegate.app/app/document/download/10.11649/sfps.2168> (in Ukr.).

Borysov, V.A. (2014). Linguistic personality of a scientist in synchronous scientific discourse. *Scientific journal of the NPU named after M.P. Drahomanova. Series 8. Philological sciences (linguistics and literary studies)*, 5, 131–136. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/6986/Borysov.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (in Ukr.).

Derenchuk, N.V. (2014). Some aspects of the realization of the linguistic personality of a modern Ukrainian politician (based on the speech material of Oleh Tiahnybok). *Scientific notes of Mykhailo Kotsiubynskyi Vinnytsia State Pedagogical University. Series: Philology (linguistics)*, 19, 227–231 (in Ukr.).

Diadiura, H.M., Kolesnyk, D.M. (2020). Linguistic means in the scientific work of V. Bondarchuk. *Scientific bulletin of I. Franko DDPU. Series: Philological sciences (linguistics)*, 13, 42–46(in Ukr.).

Dobosevych, U. (2016). “Some kind of sunny or angelic language is needed...”: theory and practice of the native language of Andrei Sheptytskyi. *Bulletin of Lviv University. Philological Series*, 63, 84–94 (in Ukr.).

Farion, I. (2007). Father Markiian Shashkevych is a Ukrainian linguist: a linguistic phenomenon against the background of world romanticism. Lviv: Svichado (in Ukr.).

Hlukhovtseva, K.D. (2014). A dialect speaker as a discursive personality. *Dialects in synchrony and diachrony: pan-Slavic context: abstracts of international conference reports* (pp. 123–129). Kyiv: KMM. URL: <https://philology.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/05/dialekty-v-synhroniji-ta-diahroniji-zbirnyk.pdf> (in Ukr.).

Hulyk, Yu., Levchenko, O. (2024a). Analysis of linguistic features of Andrei Sheptytskyi's pastoral epistles: perspectives of corpus research. *Proceedings of the MTsND conferences* (pp. 350–352). Kryvyi Rih. URL: <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/986> (in Ukr.).

Hulyk, Yu., Levchenko, O. (20246). Corpus modeling of the evolution of language style in the pastoral messages of Andrei Sheptytskyi. *Proceedings of the MTsND conferences* (pp. 218–219). Kremenchuk. URL: <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/1044> (in Ukr.).

Kosmeda, T., Piddubna, N., Osipova, T. (2015). Stepan Rudanskyi: the phenomenon of modeling the “live” speech of Ukrainians. Kharkiv – Poznan: Kolo (in Ukr.).

Kosmeda, T.A. (2006). Ivan Franko’s communicative competence: intercultural, interpersonal, rhetorical dimensions. Lviv: PAIS (in Ukr.).

Kosmeda, T.A. (2012). Ego and Alter Ego of Taras Shevchenko in the communicative space of daily discourse. Drohobych: Kolo (in Ukr.).

Kosmeda, T.A. (2022). The theory of linguistic personology: grammatical parameters of the diagnosis of the psychotype of the linguistic personality. *Acta Universitatis Wratislaviensis. № 4093. Slavica Wratislaviensia, CLXXV*, 139–153. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego (in Ukr.).

Kovalenko, B. (2017). Textological processing of manuscripts (phonetic level). *International research and practice conference “Contemporary issues in philological sciences: experience of scholars and educationalists of Poland and Ukraine”*: Conference Proceedings (April 28–29, 2017) (pp. 157–160). Lublin. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3023> (in Ukr.).

Miroshnychenko, L. (2001). On the manuscripts of Lesia Ukrainka: essays on the psychology of creativity and textology. Kyiv (in Ukr.).

Miroshnychenko, L. (2013). About preserving Lesia Ukrainka’s phonetic system in future publications of her works. *Heritage: Literary source studies, textology* (pp. 14–21). Kyiv: Laurus (in Ukr.).

Papish, V.A. (2022). Linguistic-psychoaccentuation of an elite linguistic personality: theory, history, discursive practice. T.A. Kosmeda (Foreword, ed.). Vinnytsia – Uzhhorod: Polihraftsentr “Lira”. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/57415/1> (in Ukr.).

Petryshyna, O. (2014). The preaching heritage of Yosyf Slipyi: the linguistic aspect. Ternopil: Pidruchnyky i posibnyky (in Ukr.).

Romanchenko, A.P. (2019). Elite language personality in the space of scientific discourse: communicative aspects. Odesa: ONU im. I.I. Mechnykova (in Ukr.).

Romaniuk, S. (2015). Linguistic features of the inaugural speech (on the example of the speech of the President of Ukraine, Petro Poroshenko).

Linguistic studies, 3, 158–166. URL: <https://www.lingvostud.vnu.edu.ua/index.php/lingvostud/article/view/86> (in Ukr.).

Savchuk, V. (2011). The fate of Lesia Ukrainka's letters. Lutsk: Tverdynia (in Ukr.).

Steblyna, N.O. (2019). Texts of official political discourse as an indicator of the evolution of the political regime (based on the speeches of Ukrainian presidents). *Bulletin of the Donetsk National University named after Vasyl Stus. Series: Political sciences*, 85–95. URL: <https://jvestnik-politology.donnu.edu.ua/article/view/7608> (in Ukr.).

Struhanets, L. (2012). The concept of “linguistic personality” in Ukrainian studies. *Culture of the Word*, 77, 127–133 (in Ukr.).

Zahnitko, A.P. (2017). Theory of linguistic personology. Vinnytsia: Nilan-Ltd (in Ukr.).

Zahorodnova, V. (2017). Formation of linguistic identity through journalistic discourse. *Linguistics: a collection of science works*, 1(36), 224–239 (in Ukr.).

LEGEND

УЛ-1 – Ukrainka Lesia (2016). Letters: 1876–1897. Prokip (Savchuk) V.A. (ed.), foreword by Aheieva V.P. Kyiv: Komora.

УЛ-2 – Ukrainka Lesia (2017). Letters: 1898–1902. Prokip (Savchuk) V.A. (ed.). Kyiv: Komora.

УЛ-3 – Ukrainka Lesia (2018). Letters: 1903–1913. Prokip (Savchuk) V.A. (ed.). Kyiv: Komora.

УЛІІ – Ukrainka Lesia (2021). Complete academic collection of works: in 14 vols. Lutsk: VNU im. Lesi Ukrainky. URL: <https://ubi.org.ua/uk/activity/zibrannya-tvoriv-lesi-ukra-nki-u-14>.

Статтю отримано 21.10.2024.

Svitlana Bohdan

UKRAINIAN LINGUOPERSONOLOGY AND TEXTOLOGY: IN SEARCH OF AN INDIVIDUAL STYLE

Ukrainian linguistic personology manifests significant achievements in studying multifaceted theoretical issues, which primarily concern methodology and conceptual-categorical matters. One of the important features of linguistic studies at the present stage is a deviation from the artistic style scope, traditional for scientific works of the late 20th and early 21st centuries, and the emergence of studies focused on linguistic

personalities, realized in other functional styles: scientific, journalistic, religious, and epistolary. It is also significant that the need to study the multifaceted and polyfunctional individual-stylistic dominants of language personalities actualized the integration processes in modern linguopersonology. It resulted in research works on the border of several scientific fields (or branches), particularly, linguopersonology and psychology, linguopersonology and ethnology, etc. A clear perspective of linguopersonology implies theoretical and practical developments of textology and its methodology. Such research will enable the establishment of the original work and, as a result, allow us to study not the edited or censored text (which is hardly acceptable for searching the individual stylistic features), but the author's text. The analysis of numerous interventions in the author's texts of Lesia Ukrainka (according to the observations of H.H. Avrakhov, L.P. Miroschnychenko, V.A. Savchuk (Prokip), etc.) affirms and justifies the necessity of turning to manuscripts, rough and draft autographs, and lifetime editions of poetess's works while studying her idiostyle by a modern linguopersonologist.

Key words: linguopersonology, textology, individual style, autograph.